

cpsf.info

COLECȚIA POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

233

PREȚUL 1 LEU

Omul care are timp

Ochii Stelei

HORIA ARAMĂ

OMUL CARE ARE TIMP

GRIGORE DAVIDESCU

OCHII STELEI

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"
editată de revista

Știința și Tehnica

Anul X – Nr. 233 – 1 august 1964

Coperta-desen: VICTOR WEGEMANN
Desen şi vignetă: CORNELIU BÎRSAN

cpS

HORIA ARAMĂ

OMUL CARE ARE TIMP

În toamna aceea mă obseda perisabilitatea vieţii. O activitate exagerată, războiul cu nopţile, abuzul de călătorie îmi zdruncinaseră sistemul nervos. Nu înţeleg cum se adaptează unii la o viaţă nomadă. Sînt făcut să lucrez pe orice vreme şi-n orice condiţii, dar am nevoie de cîteva elemente constante, în primul rînd de casa mea. Bineînţeles, profesiunea mi-am ales-o la opusul acestor date. Inginer prospector înseamnă un veşnic vagabondaj. Vinovat este numai romantismul meu proverbial.

În toamna aceea eram istovit. Plăteam scump un succes binemeritat al grupului nostru.

Nu mi se întîmpla pentru prima oară. Dimpotrivă, ori de cîte ori o lucrare trecea de punctul critic, cel care pretindea maximum de mobilizare a energiei, organismul meu continua să funcţioneze cu încăpăţînare, pînă cînd, o dată rezervele terminate, consumul începea să atace „capitalul" însuşi. Aceste perioade de supraactivitate mă lăsau într-o epuizare nervoasă din care cu greu mă refăceam.

Auzeam din nou clopotul de alarmă: „Stop! Inginer Macri, depune armele!" Era însă tîrziu. Criza se dezlănţuise. Îmi amintii că sîntem muritori şi trebuii să fac faţă unor penibile ceasuri de melancolie.

Starea aceasta idioată mă aflase în India. Mai aveam peste o lună pînă la întoarcere. Greul muncii fusese dus la capăt. Se făcea partea scriptică, se preda totul în mîinile beneficiarilor. Se întocmeau referate de specialitate, se formulau propuneri de exploatare.

Lucram într-un oraş de pe malul oceanului şi aveam toate serile libere. Conducîndu-mă după o terapeutică proprie, rod al unei îndelungate autocunoaşteri, mă tratam cu plimbări în aer liber. Vizitam oraşul, împrejuri-

mile, colindam ore întregi de-a lungul țărmului, străduindu-mă să-mi înșel organismul cu o falsă activitate, menită să-i aducă relaxarea pe care un regim sedentar ar fi îndepărtat-o.

În plimbările mele mă însoțea Raj. Era un indian tînăr care știa romînește pentru că studia la București. L-am cunoscut întîmplător. Grupul nostru căuta o instituție. Raj ne-a auzit vorbind romînește. S-a apropiat îndrăzneț, ne-a dat explicații și în cele din urmă ne-a condus. Tovarășii mei erau mai mult amuzați de întîmplare, dar Raj se bucura deschis, cu un surîs alb pe fața mobilă și expresivă, cu totul opusă imaginii convenționale a indianului impenetrabil din romanele secolului trecut.

Mi se părea firesc să mă bucur la rîndul meu. Undeva întîlnirea mi se părea semnificativă. La mii de kilometri de patrie să auzi limba ta vorbită de un indian, să-l asculți enumerînd cu mîndrie locuri din București familiare tuturora... Eram înciudat că tovarășii mei nu-i acordă atenția meritată și continuă să pună la punct problemele pe care aveam să le discutăm cu cei ce ne așteptau. Cred că mă supărasem de-a binelea. Dar cum nu țineam să se vadă, mi-am ascuns tulburarea, pe care, de altfel, fără să greșesc, am asociat-o mai tîrziu cu starea nervilor mei. O clipă mi s-a părut că Raj înțelege ceva, dar totul s-a spulberat în momentul cînd l-am privit în ochi. Îi avea adînci, emoționant de negri.

Incidentul m-a preocupat în asemenea măsură încît nu-mi amintesc mai nimic din întîlnirea noastră cu oficialitățile locale. Aveam senzația incertă a unui eveniment la care participam inconștient. Nu mi-am revenit decît seara, după ce, îndopat cu o doză dublă de somnifere, m-am lungit sub cearșaful răcoros ca să adorm.

A doua zi am fost calm. Am pornit-o foarte de dimineață spre ocean și am privit verdele lui pînă ce n-am mai distins nici o culoare. Simțeam o liniște absolută, o pierdere a facultăților emotive cu totul paradoxală după seara precedentă. Respiram cu împăcarea melancolicilor incurabili. Nu doream nimic. Nu-mi era foame, deși plecasem de la hotel înainte de micul dejun. Mă simțeam un bătrîn proptit în baston, la soare.

Tîrziu mă ridicai și pornii fără grabă înapoi spre oraș.

Mergeam de o oră, cînd mă trezii în fața instituției din ziua precedentă. Portarul mi se adresă politicos, întrebîndu-mă pe cine caut. Mi-am cerut scuze și am plecat confuz.

Nu înțelegeam ce mă adusese acolo. Eram supărat de-a binelea. Doar nu mă ramolisem cu desăvîrșire! 51 de ani nu sînt 80! Încercai să pricep ce fusese. Reconstituii faptele și înțelesei că nu făcusem decît să reiau drumul din ajun. Dar nu de la pornire, ci din momentul întîlnirii cu Raj. Era de înțeles. Pînă la locul cu pricina nu prea știusem încotro să ne îndreptăm, încît momentul Raj se înscrisese în conștiința mea ca adevăratul punct de pornire al fixației ce contractasem.

Întîmplarea nu era de natură să mă liniștească, așa că m-am dus să-mi regăsesc tovarășii, care, pesemne, se întrebau unde sînt.

2.

În seara următoare ne-a căutat Raj. Era liber și i-ar fi făcut plăcere să ne însoțească. Devenii volubil. Îl încredințai că prezența lui e o plăcere pentru toți. Pînă atunci muncisem în junglă. Cunoscusem satul, muncitorii cu care lucram la prospecțiunile geologice. Raj avea să ne ajute să cunoaștem orașul, obiceiurile, să ne arate ciudățeniile pe lîngă care trecusem. Să vină oricînd, chiar și-n fiecare seară, dacă n-are ceva mai bun de făcut. Ai mei rîseră: poate se mai plimbă tînărul cu vreo fată, ce-l legi de căruța noastră...? Raj însă ne promise că ne însoțește ori de cîte ori voim.

Venea la apusul soarelui. Era în vacanță. Ne conducea spre vechile temple, cu arhitectura cărora încă nu ne obișnuiserăm. Ne purta prin periferiile supraaglomerate, ne ducea la spectacolele tradiționale și la circ. Rareori îl urma întreg grupul. În fond nici unul dintre noi nu se simțea turist. Mie-mi făcea însă tot mai multă plăcere să-l văd.

Curînd rămăsei singurul care-l urma. Raj nu era supărat. De altfel nu era niciodată supărat cînd eram împreună. Ne apropia o prietenie ciudată, pe care trei decenii distanță nu o puteau stînjeni.

Ajunserăm intimi. Îi depănam imagini din copilărie pe care le credeam uitate, îi împărtăşeam gînduri pe care încă nu le exprimasem cu glas tare.

Am copii şi ştiu că fiecare părinte adoptă, cînd povesteşte, ceva dintr-o atitudine scriitoricească faţă de fapte, rotunjind întîmplări şi reliefînd momente după criterii de pudoare, de intenţie sau estetice. Adesea procesul se petrece inconştient, încît povestitorul ajunge să creadă în propria sa versiune mai curînd decît în realitate.

Lui Raj îi relatam lucrurile aşa cum se petrecuseră, fără să simt nevoia de a le înfrumuseţa sau de a mă prezenta într-o lumină favorabilă. Monologam singur cu mine, iar Raj nu era o prezenţă străină. De altfel, tînărul se purta la fel, ceea ce dădea serilor noastre un firesc absolut.

Descoperii treptat că avem date temperamentale comune.

Desigur, între noi contrastele abundau. Romînul era ambasadorul unui popor liric şi constructiv, de o tinerească receptivitate faţă de nou, totuşi greu de uimit, de o ironie nesecată, respirînd însă prin toţi porii o nobilă sete de absolut. În Raj se vădea reprezentantul Indiei aprinse şi disciplinate de canoane milenare, al Indiei meditative şi musonice. Între aceste două lumi nu păreau cu putinţă asemănări. O sensibilitate sporită, datorită stării mele bolnăvicioase, apoi intuiţia, dar mai cu seamă cunoaşterea ţării în care ne aflam mă ajutau să descifrez, dincolo de diversitatea formelor, înrudirile. Descopeream în Raj un echilibru identic cu al meu între atenţia îndreptată spre lume şi privirea interioară, o formulă caracterologică apropiată, care făcea tot mai de prisos explicarea între noi a gesturilor şi a reacţiilor noastre faţă de lucruri şi oameni. Manifestam preferinţe comune şi reprobam aceleaşi fenomene. Este drept că, dacă aceste descoperiri îşi dezvăluiau pentru mine întreg neobişnuitul, Raj le observa mai puţin. Se compensa prin atenţia cu care întorcea capul după tinerele trecătoare, care pentru mine prezentau mult mai puţin interes. Asemenea

manifestări țineau să-mi amintească importanta diferență de vîrstă dintre noi.

De altfel, Raj era făcut să atragă el însuși privirile fetelor. Fără a fi un atlet, destul de puțin înalt, Raj se bucura de o înfățișare plăcută. Avea un ten auriu. Dar mai ales brațele îmi atrăgeau atenția. Subțiri și puternice, cu mușchii întinși sub pielea netedă, se diferențiau puternic de brațele mele, bronzate și încă voinice, dar cu vitalitatea vădit în scădere. Ale lui Raj iradiau lumină. Ale mele sugerau apusul. Brațul lui Raj nu avea nimic din fierbințeala pe care te așteptai s-o înmagazineze. Tot soarele era reflectat, înapoiat cu promptitudine lumii.

Deseori toate acestea mă oboseau, mă iritau. Dar nu diminuau curiozitatea pe care tinerețea înfloritoare o provoca omului aflat în pragul îmbătrînirii.

Cine putea bănui că răul avea să se declanșeze chiar de aici ?

Alături de mine, Raj arbora o nepăsare firească față de valoarea și estetica anilor săi și nu ghicea că în prietenul lui se înrădăcinează, în dauna interesului de pînă acum, un degradant sentiment de invidie. Eram, de pildă, invidios pe brațele lui. Mi se părea o injustiție faptul că ele nu-mi aparțin, că nu mi le pot pune ca pe o pereche de mănuși, aruncîndu-le pe cele uzate. Rațiunea se opunea, dar îmi cunoșteam mîinile : tînjeau în neputința lor de a intra în formele juvenile ce li se înfățișau. Raj în ansamblu devenea tot mai mult pentru inginerul bolnav reprezentarea tinereții victorioase, în fața căreia bătrînețea se dezagregă, iar moartea caută un ungher în care să se ascundă.

3.

Curînd n-am mai putut suporta. Nevoia de a disimula invidia care submina tot mai definitiv prietenia mea pentru Raj mă făcea abject în propriii mei ochi. Izbutii să nu mă trădez, dar într-una din seri, cînd a întrebat de mine, indianul nu m-a mai găsit la hotel. Îl părăsisem, lăsînd alor mei numai cîteva rînduri prin care ceream să nu fiu căutat și mă angajam să revin eu însumi la data plecării.

În noua mea cameră mă zăvorii, hotărît să las afară tot ce mă coborîse în fața mea însumi de-a lungul ultimelor săptămîni. Eram conștient că întreaga complicație fusese rezultatul stării mele de spirit, al prăbușirii nervoase pe care o sufeream. Neputința de a o stăpîni mă exaspera. Voința nu-mi dispăruse însă cu totul. Evadarea mi-o dovedea. Hotărîi să nu ies pînă în trei zile, făcînd din respectarea acestei decizii proba rezistenței în fața stihiei.

Ceea ce nu izbutise rațiunea au înfăptuit istovirea nervoasă și inaniția. În cele două zile de încarcerare îmi regăsii îndîrjirea din epocile laborioase.

În a treia dimineață eram sănătos, pe cît puteam fi. Mă simțeam o păstaie goală. N-aș fi putut vorbi. Tenebrele dispăruseră, lăsîndu-mi în cap un cenușiu inform și calm.

Coborii clătinîndu-mă, urmărit de privirile celor din jur.

În fața unei tarabe mă așezai neinvitat pe scaunul vînzătorului, care se ridicase politicos și începui să mă-ndop cu turtă dulce și fructe, bomboane și pesmeți. Mi se părură delicioase. Cînd mă simții mai în putere, scosei un pumn de mărunțiș și, lăsîndu-l pe tarabă, plecai fără să răspund întrebărilor îngrijorate ale omului.

M-am întors la noul meu hotel, am intrat în odaia mea și m-am întins pe pat. M-am trezit după 30 de ore, înconjurat de tovarășii mei palizi și nedormiți. Le-am surîs. Cred că nimic nu-i putea surprinde mai mult. Mă luară cu ei fără ca eu să depun vreo rezistență. Merserăm cu alai la primul frizer, căci aveam o barbă de cinci zile.

Încurajați de comportarea mea civilizată, opriră la un restaurant, unde sărbătorirăm, cu precațiune însă, regăsirea. Conveniseră, pesemne, să nu mă întrebe nimic. Nu-mi comunicară decît că plecăm peste două zile.

4.

Patru luni mai tîrziu ieșeam dintr-un sanatoriu de psihiatrie din București. Eram complet refăcut. Îmi simțeam nervii spălați, apretați și călcați. Îmi regăsisem echilibrul

fizic, vedeam, auzeam, mîncam cu o poftă nefirească, în general funcţionam ca o maşină prea nouă, în lustrul şi precizia căreia nu ai destulă încredere.

Moartea nu mă mai preocupa, era o etapă banală, o bornă pe lîngă care aş fi trecut nepăsător. Amintirea crizei mele se comprimase într-un ungher obscur. Nimic nu mă îndemna s-o stîrnesc. Mi se părea total neverosimilă, refuzam să-i acord vreun sens. O ascunsesem medicilor în chip firesc, fără să deliberez. Îşi pierduse actualitatea.

Sănătatea mea regăsită îmi dădea o splendidă stare de spirit, puţin artificială, poate, dar justă ca o geometrie.

Mihai şi George, băieţii mei, făcuseră ca la data ieşirii din sanatoriu să se afle în concediu. Şi astfel a doua zi descindeam în Sinaia cu fiii mei, toţi trei cu schiurile pe umăr. Soţiile lor trebuiseră să rămînă acasă, aşa hotărîse judecata bărbaţilor al căror tată eram şi recunosc că m-am supus fără protest.

Cred că nici un sport n-are vitalitatea schiului. Multe cer un efort superior, dar nici unul nu dă satisfacţii mai nobile. Căci plutirea pe albul imaculat răsfrînge asupra îndrăzneţului ceva din inefabilul spaţiilor din care ne vine zăpada. Probabil de aceea nu mă gîndisem nici o clipă că aş putea să par ridicol, la 51 de ani şi nu prea tras prin inel, cu cele două tălpi de mahon pe umăr. Corespundeau cu peisajul meu interior şi aceasta-mi era de ajuns. Faptul că nu schiasem niciodată nu prezenta importanţă. Băieţii aveau să mă înveţe.

Începură cu tot tactul pedagogic de care se simţeau capabili. Curînd se contraziceau însă cu ardoare, luîndu-şi vorba din gură unul celuilalt, polemizînd întru apărarea metodei proprii şi pentru denigrarea ereziei adverse ca doi profesionişti. Altminteri nu se sfiau să rîdă de stîngăcia elevului lor.

Dezarmanta mea bună-dispoziţie dizolvase tracul şi îngrijorarea cu care porniseră. Erau mulţi schiori cu care schimbam o vorbă, două, dar nu cunoscurăm pe nimeni mai îndeaproape. Fiii mei mă fereau de oboseala de a face cunoştinţe, de a întreţine relaţii. Mă îndopau cu aer curat şi mă obligau să dorm cît şapte, ceea ce era destul de plăcut. Astfel, pe neobservate, elevul învăţă dificilul

balet pe zăpadă și curînd fu lăsat să-și încerce forțele în compania celorlalți începători. Într-adevăr, nu era secetă de concursuri. În fiecare zi aveau loc cîteva, pe cele mai ingenioase categorisiri.

Într-o zi avui surpriza de a mă auzi chemat la startul uneia dintre întrecerile la care asistam. Băieții mi-o făcuseră.

Mai în glumă, mai în serios, hotării să mă prezint.

La start, majoritatea concurenților erau aproape copii. Ideea concursului pusese stăpînire pe mine cu destulă ușurință. Pesemne că nu toate laturile inteligenței noastre se maturizează în același ritm...

Eram emoționat. Îmi verificam pentru a zecea oară legăturile, îmi dregeam în mod inutil glasul și rîdeam prostește spre ai mei.

Plecarea se dădea individual. Priveam pîrtia sclipitoare și uneori mi se părea că urcă, în loc să coboare, într-un univers cu alte coordonate.

Mă calmai brusc cînd, în sfîrșit, mi se dădu și mie plecarea. Aveam atenția perfect trează. Timpul curgea încet, încît primii metri de alunecare părură că durează minute. Zăpada se vedea, granulată, pe marginea urmelor lăsate de cei dinaintea mea. La cîțiva metri, brazi și molizi cu coaja aspră întindeau brațele. Viteza creștea. Căutam să prind vîntul, să joc pe genunchii jumătate îndoiți.

Undeva, la dreapta, urcau, cu schiurile de-a latul, cîțiva tineri în flanele foarte colorate. Aș fi vrut să-i salut. Dar acum mergeam repede. Nu mai puteam privi în lături. Vedeam numai drumul, și pe acela în linii generale, ca printr-o ceață. Aerul mă izbea, dîndu-mi, cu violența lui, o senzație de forță. Aproape că zburam, deși panta nu era mare. Țîșnii ca un bolid printre două limbi de copaci care se apropiau pînă la cîțiva metri, ca niște chei ale rîului de zăpadă. Mai departe se zăreau altele. Vîjîitul continuu al aerului îmi dădea o stare de beție. Priveliștea plutea în irealitate, noțiunile de sus și jos deveniseră vagi, se confundau.

Și atunci s-a petrecut. Prin vuietul care-mi căptușea urechile a străbătut, ca dintr-o hrubă a memoriei, strigătul. În aerul glacial era uluitor de limpede. Vibra cris-

talin, deşi grav şi făcea să-mi răsune numele în spaţiul alpin.

— Nene Macri!

Totul s-a bulversat. M-am rostogolit ca un bulgăre de zăpadă, nimerind cu toată viteza între molizii cei mai apropiaţi. Am auzit un zgomot de răzătoare, o lovitură puternică şi m-am oprit. Fusese glasul lui Raj.

5.

Cele ce au urmat mi s-au clarificat, treptat, în spitalul din Sinaia. Mai întîi, cînd mi s-a luat ceaţa de pe ochi, am crezut că albul ce-l vedeam este tot pîrtia. Era peretele. Nu mă durea nimic, dar capul nu mi-l puteam urni din loc. Cînd au văzut că mi-am revenit mi-au administrat o injecţie, şi iar nu mai ştiu nimic. M-au ţinut multă vreme într-o stare de semiconştienţă.

Într-o zi, deşteptîndu-mă, rămăsei cu ochii închişi. Voiam să aud, să observ, refuzam narcoticul. Dar nu mă simţeam capabil să vorbesc. Am înţeles că aveam capul fixat artificial de nişte suporţi, ca să nu-l mişc. Numai o mică parte din obraz nu era bandajată. Aveam dureri, aşa că gemui şi astfel mă trădai. Un medic fu chemat. După ce se convinse că putem comunica, îmi ceru să rămîn în totală imobilitate, explicîndu-mi că mi se făcea o grefă de piele pe obraz. Dacă nu ţineam să rămîn parţial desfigurat, trebuie să dovedesc disciplină. Am închis ochii în semn că accept.

A durat mult. Treptat îmi recăpătam forţele şi în scurtele răgazuri de stare trează îmi puneam probleme. Să fi fost, într-adevăr, glasul lui Raj? Nu era exclus. Ne aflam în plină vacanţă universitară. Atunci de ce nu se arată? Doar m-a recunoscut, m-a strigat, accidentul s-a petrecut sub ochii lui. Drept răspuns îmi apăreau sclipirile de superficialitate amuzată pe care le surprinsesem la el încă din zilele cunoştinţei noastre. Şi avui pentru Raj surîsul sceptic al unui bătrîn. De altfel, analizam cu greutate şi mă simţeam străin de mine, falsificat de medicaţie.

În sfîrşit avu loc operaţia finală şi începu vindecarea. Aveam dureri mari, în schimb doctorii erau mulţumiţi.

O ultimă operaţie plastică avea să şteargă aproape orice urmă a accidentului. Capul bandajat arăta ca o minge enormă de gheaţă sau ca o cască albă de cosmonaut. Dar nu mai eram imobilizat.

6.

Acum, că nici drogat nu mai eram, fracturile se dovedeau şi ele dureroase, iar eu tot mai puţin răbdător. Aveam ciudate stări de nelinişte, o nerăbdare mă furnica prin tot corpul. Devenisem nervos. Cîte o ieşire violentă aducea lacrimi în ochii surorii jignite. Apoi regretam. Venea parcă un altul, veneam eu, omul de 50 de ani, care-l mustra pe primul. Întins în pat, neputînd să fac decît puţine mişcări nedureroase, mă concentram în privirea pe care o aruncam în conştiinţa mea. Simţeam cum se manifestă în mine un mic animal revoltat, care are gesturi abrupte şi porniri anarhice. Acestea se limitau, ce-i drept, la o mişcare cu piciorul pe care fractura o interzicea ori la o privire pe sub sprîncene în chip de sfidare adusă lumii întregi. Cîteva clipe mai apoi reîncepea domnia logicii, a experienţei, mă regăseam. Straniu este faptul că în anume momente micul revoltat şi judecata critică se manifestau concomitent, iar tot mai des monoloagele moralizatoare *ale mele* erau ascultate cu furnicături în palme de *celălalt*. Toate acestea mă speriară. Îmi amintii criza din toamnă şi mă temui că forţele nervoase încep din nou să mi se uzeze. Revedeam cu limpezime amănuntele accesului de nebunie din India şi mi se părea că prevăd un altul.

M-am consultat cu doctorul Pricopan. Acesta mă privi pătrunzător şi, liniştit probabil în ce priveşte resursele mele psihice, îmi povesti:

— Încă nu ţi s-a spus totul despre accidentul dumitale de schi. Trebuie să ştii că s-a soldat cu o puternică comoţie cerebrală. De altfel am vrut s-o afli cît mai tîrziu. Măsura face parte din tratament.

Într-adevăr, vizitele ce primisem de cînd eram conştient se puteau număra pe degete. Pentru combaterea comoţiei cerebrale, doctorul Pricopan folosise o metodă originală. Introdusese în diencefalul meu un program în

prealabil înregistrat de la un om sănătos. Ca să pot înțelege, ca nespecialist, doctorul îmi aminti de vechea metodă de stimulare a activității inimii bolnave cu ajutorul biocurenților unui cord în stare de sănătate perfectă. Diferența era fundamentală, deoarece în hipothalamus, acolo unde hotărîse știința să-și impună voința, se află centrii superiori ai sistemului neurovegetativ. De aici se dirijează întreg ansamblul orchestral al organismului. Aplicată cu multe precauțiuni, metoda se dovedise pînă acum practic infailibilă, vindecarea era totală, urmele păreau excluse, după cum o demonstraseră numeroase cazuri precedente.

— Vreau să spun, preciză medicul, că ciudățeniile de care ni te plîngi pot fi excese de imaginație, după cum pot fi simptome reale, în care caz au o importanță neașteptată. De aceea, te rog să le observi cu obiectivitate și să le înregistrezi, ceea ce voi încerca și eu, de altfel.

Pricopan mă părăsi destul de îngrijorat. În ce mă privește eram foarte încrezător.

Vindecarea prospera. Primii dezlegarea să ies, întîi în cîrje, apoi în baston.

Mai tîrziu începui gimnastica specială. Mi se recomandă să mă plimb, să-mi refac mersul.

Într-o zi, pe terenul de sport, unde priveam un joc între convalescenți, o minge nimeri între mine și un alt spectator. Atunci, cu un gest firesc, m-am grăbit să-l driblez pe vecinul meu și să trimit mingea puternic spre centru, după care m-am prăbușit înapoi pe bancă, pradă unor suferințe cumplite.

Vecinul mă certă, știa cum stau cu fracturile. Ceea ce nu-i puteam explica era însă faptul că de multe decenii piciorul meu nu mai avusese prilejul de a lovi o minge și-și pierduse orice reflex. Nu o dată, pe terenul de care acum aproape că nu mă mai despărțeam, mă pomeneam strigînd, ridicol între puținii spectatori bolnavi, îndemnuri către echipa preferată, ca pe cel mai autentic stadion bucureștean. Și aceasta o făceam eu, care nu mai călcasem pe un teren de sport din copilărie.

Cînd mă surprinsei trăgînd cu ochiul după surori hotărîi să-mi trag palme. Avertizat de observatorul din mine, medicul făcea ochii mari. În trei luni de zile se

schimbase ceva. Analizele ar fi trebuit să-l entuziasmeze, dar pentru aceasta simțea nevoia să-mi înțeleagă evoluția. Tensiunea scădea către 13, respirația devenea tot mai regulată. Îmi plăcea, dimineața, să trag aerul rece pînă-n fundul plămînilor. Slăbisem mult, dar mușchii nu deveniseră flasci, nici pielea nu atîrna, cum se întîmplă persoanelor de oarecare corpolență cînd pierd în greutate. Aveam o poftă de mîncare sporită, în schimb colesterina aproape că dispăruse. Mai erau microsimptome pe care nici nu le puteam descrie: ușurința cu care întorceam capul, mobilitatea privirii, jocul tot mai viu al ideilor.

Totul fu lăsat la o parte în clipa în care mă îndrăgostii.

Mai întîi am crezut că mi se pare. Umblam pur și simplu toată vremea după superba șefă a laboratorului de electronică medicală. Găseam infinite pretexte puerile pentru a-i adresa cuvîntul. În sfîrșit, sufeream departe de ea. Tînăra doctoriță îl observă pe ciudatul pacient cu purtări neînțelese. Stătusem și pînă atunci de vorbă, știa despre călătoriile mele, mă privea ca pe un om cu experiența vieții. Și deodată această curte insistentă, această manieră ieftină! Ezită înainte de a se supăra. Înțelegeam și cu atît mai vîrtos mă înfuriam pe stîngăcia mea. Erau clipe de pornire spontană, cînd nu-mi făceam probleme.

Ca niciodată într-o asemenea împrejurare, mă simțeam în dreptul meu. Nu vedeam nici o contradicție între istoria amoroasă și faptul că am 52 de ani și doi băieți însurați. Cînd mi se aduna familia în jur mă simțeam în continuare conducătorul ei legitim și primeam cu satisfacție atenția și dragostea fiecăruia. Revederea lor nu-mi diminua interesul pentru frumoasa mea, iar fulgerătoarea iubire nu împieta asupra amintirii Matildei, dispăruta mea tovarășă de viață.

Îmi lipsea cu desăvîrșire sentimentul vinei care apasă cu atîta tristețe asupra iubirilor tîrzii. Eram un îndrăgostit plin de fantezie, degajat în fața iubitei și în același timp înțelept, judecîndu-i lucid luminile și umbrele, fără s-o iubesc mai puțin pentru acestea din urmă.

Lia îmi mărturisi mai tîrziu, cînd devenise soţia mea, că ceea ce o împiedicase multă vreme să răspundă în vreun fel asalturilor mele a fost lipsa de concordanţă dintre conversaţia mea alertă şi spirituală, dintre modul glumeţ de a o înconjura cu atenţii departe de orice desuetudine şi duioşia matură, bagajul de experienţă umană pe care-l trăda îndrăgostitul în alte momente.

Om al medicinei şi femeie, Lia observă cu atenţie procesul. N-a fost o adaptare treptată, o împăcare, un acord între două porniri, ci, în mijlocul anarhiei caracterelor, naşterea unuia nou. Între manifestări superficiale şi meditaţii paterne apărea tot mai des un tînăr — după spusele ei — fermecător. Ceea ce admira la el era seninătatea lui, care nu fugea de probleme, ci le căuta şi le diseca, bazîndu-se, evident, pe tot ce poseda bătrînul. Mobilitatea gîndirii, a expresiei se păstrase, dar unde erau superficialitatea, risipirea gratuită a forţelor? Cuceritorul îşi permitea mici fantezii, precum un buchet lăsat pe fereastra laboratorului, dar n-ar mai fi sărit fereastra ca altădată, cu glezna încă în ghips, pentru a o surprinde pe Lia cu prima sa declaraţie.

Tînăra mea iubită acceptă să ne vedem, dar nu răspunse dragostei mele decît mai tîrziu, cînd schimbarea se desăvîrşise. La ora aceea înregistrasem un noian de fapte care-l făceau pe doctorul Pricopan să rămînă pe gînduri. Era suficient, de altminteri, să mă privească, să-mi vadă chipul întinerit, pielea obrazului netedă, departe de cutele vîrstei mele reale. În privirile mele respira o dragoste de viaţă statornică şi convingătoare. Aveam gesturi calme şi precise, un uluitor simţ al echilibrului. Gimnastica m-a transformat într-un bărbat bine antrenat, puternic, armonios construit, cum nu fusesem niciodată. De acest om se îndrăgostise Lia.

7.

Încă de pe cînd abia începusem să ies în curtea spitalului, pe terenul de sport, cînd starea mea era considerată în ameliorare, am primit o vizită neaşteptată. Îmbrăcat corect, cu flori în mînă s-a prezentat la spital Raj.

L-am revăzut cu plăcere, dar nu m-am bucurat pe măsura evenimentului, preocupat cum eram de conflictele mele interioare. Venirea lui nu mă surprindea. Era imposibil de explicat, dar senzația pe care mi-o crea tovărășia lui era aceea de a-l fi avut alături vreme îndelungată. Slobod de gură cum devenisem, i-am spus-o. A rîs. Ne aflasem în paturi alăturate numai vreme de cîteva zile. Grefa mi se făcuse de pe brațul lui. Și tot el servise de „donator" pentru înregistrarea bioelectrică necesară tratamentului comoției mele cerebrale. L-am îmbrățișat. Raj nu mă trădase. Nu eram surprins. Suna ca o concluzie elementară pe care eu însumi ar fi trebuit s-o trag pe baza premiselor existente. M-a durut îndoiala trecută, oricît de secretă fusese. L-am obligat să-mi explice de ce tocmai el s-a oferit pentru grefă cînd băieții mei ar fi făcut-o din prima clipă.

— Îți amintești, mi-a spus, cursa ta pe schiuri? În ziua aceea suiam și eu pîrtia, cu un grup de studenți. Îți pierdusem urma încă din India, cu plecarea voastră precipitată. Am admirat coborîrea ta pe schiuri, deși se mai vedea începătorul. Cînd te-ai apropiat, te-am recunoscut. Nu mi-am putut stăpîni un strigăt. Eu sînt vinovat de accident. Am fost primul lîngă tine. Te-am urmat la spital în ambulanță. Cînd fiii tăi au aflat că este nevoie de grefă, propunerea mea și fusese acceptată.

Cu prilejul acelei întîlniri am retrăit emoția accidentului și nu mi-am pus alte probleme. Treptat am încercat să fac legături. Am consultat-o pe Lia: oare grefa de la un om tînăr poate introduce în cineva personalitatea altuia? Lia rîse cu poftă de mecanicismul meu de profan. Mie însumi mi s-ar fi părut facilă o atare explicație.

Doctorul Pricopan nu-mi putu nici el lămuri nimic și-mi dădu un singur sfat: să nu mă las obsedat, să nu redevin ipohondru, ci să mă bucur din plin de avantajele noii mele tinereți. Ceea ce am și făcut.

Cînd medicii mi-au permis-o, mi-am reluat munca. Am lucrat în țară, apoi din nou am călătorit. Mă căsătorisem. A doua tinerețe a mea devenea un fapt notoriu. Acum puțini m-ar mai fi deosebit de cei doi fii ai mei. De cîte ori reveneam după cîte o absență mai lungă

înregistram privirile lor mirate și primeam bucuros complimente.

Cu timpul am observat că Mihai începe să se rotunjească, iar George chelește. Pe trăsăturile lor se săpau cute, semănînd cu ale mele de pe vremea cînd mergeam spre 40 și care dispăruseră.

Lia însăși înceta să mai arate ca o fetișcană. Numai eu nu mă schimbam.

Trecuseră ani de zile și singur eu rămăsesem în starea la care ne aliniase pe toți aventura mea. Încă după primii zece ani de la accident, între fiii mei și mine se instalase o jenă care ne făcea să nu ieșim, pe cît posibil, împreună. Numai Lia era veșnic îndrăgostită, dar și ea purta în ochii adînci ca și cerul nocturn o melancolie constantă.

8.

Depășisem 60 de ani. Fusesem de mai multe ori chemat la comisia de pensionare. Nu era ușor să le explic că n-am urmat tratamentele Parhon-Aslan. Ultima discuție a fost interminabilă și, dacă n-aș fi manifestat suficient simț al umorului, ar fi rămas și ineficace. Într-o privință ne-am înțeles totuși, în cele din urmă, și anume în aceea că n-are rost să fiu pensionat dacă n-o doresc.

Mi-au acceptat cererea de a-mi continua activitatea.

Conflictul era rezolvat, dar acum eu am fost acela care m-am hotărît să dau de capătul firului.

Aveam greutăți la întreprindere, unde funcționarii tineri îmi reproșau că-mi declar o vîrstă fantezistă, mă îndepărtam de copii și alimentam durerea ascunsă a Liei. Trebuia să acționez, și cu energie.

Atunci l-am cunoscut pe profesorul Severin.

Insistențele mele l-au determinat să întreprindă un studiu de durată. El a avut ideea să compare datele mele biologice cu ale lui Raj. L-a făcut să-i trimită zeci de diverse analize, dintre cele mai rafinate, iar pe mine m-a supus la infinite plictiseli.

Cînd, în sfîrșit, a considerat munca sa încheiată, m-a chemat la el. Nu mai avea nici un fel de înfățișare profesorală. Era distrat și abuza de mișcări inutile.

— Deocamdată, îmi spuse, nu sînt decît în posesia unei ipoteze. Ea trebuie verificată multiplu. Cazul dumitale este unic în analele medicinei și o concluzie revoluționară într-un domeniu fundamental precum acela al bătrîneții și morții nu se poate baza pe o excepție. Personal sînt însă convins că ne aflăm în fața unei reguli.

Profesorul mi-a explicat că a constatat, după nenumărate reverificări, că datele mele biologice coincid cu ale lui Raj pînă în amănunte de mare subtilitate. Este un caz rarisim, ca și descoperirea a două amprente digitale identice. Corpul meu fusese un înțelept, se purtase ca și cum ar fi recunoscut în Raj un frate biologic. Aceasta era logica manifestărilor absurde de altădată.

Vechea mea criză avusese nevoie de motive aparente. A folosit predispoziția de a melancoliza în fața morții. Entuziasmul exagerat în fața sănătății lui Raj, a tinereții lui ținea și el de mersul bolii. Așa s-a instalat sensibilitatea sporită, dincolo de orice simț al proporțiilor, pentru tot ce ținea de fenomenul Raj.

Ceea ce urmase era mult mai interesant. Cuvintele profesorului îmi tăiau respirația.

Se pare că introducerea în diencefalul meu a programului produs de cel al lui Raj provocase efectele uluitoare ce se observau. Indentitatea biologică făcuse ca formula lui Raj să aibă o rezonanță neașteptată în diencefalul meu. Deși în general nu sînt posibile „grefe“ între formulele microbioelectrice ale indivizilor, de regulă, total diferite, în cazul nostru excepțional, organismul meu nu preluase numai șocul necesar combaterii comoției cerebrale, ci își însușise în mod firesc și în totalitate ritmul diencefalului lui Raj. Astfel, pe lîngă vindecarea rapidă, „donatorul“ a trecut „beneficiarului“ și coordonatele sale de tinerețe, făcînd ca în scurt timp să aibă loc procesul de întinerire prin care trecusem, proces mijlocit de reconsiderarea fundamentală a activității glandelor endocrine.

Neașteptata regenerare a organismului îmi afectase atît structura interioară cît și înfățișarea. Cît privește latura psihică, rezultatul se dovedea o simbioză. Criza de adaptare se manifestase paradoxal, trecuse prin elemente de tinerețe deșucheată. În schimb, o dată realizat echili-

brul, noua conştiinţă se manifesta ca una tînără care păstra însă concluziile, experienţa şi caracterul individului. Desigur, procesul de îmbătrînire avea să fie reluat. Dar el se desfăşura cu mult mai încet, greu perceptibil, din cauza vitalităţii sporite a omului „altoit“ pe cale bioelectrică.

Profesorul alătură două fotografii. Prima înfăţişa un Raj care depăşise trei decenii, avînd acum trăsături clasice şi o altă lumină în priviri. Din cealaltă priveam eu. Judecînd cu obiectivitate, arătam cel mult 23 de ani. Această primă confruntare îmi tăie respiraţia. Ridicai o privire interogativă spre cel care mi-o prilejuise.

— Se pare, surîse el, că avem de-a face cu un fel de „vaccin“. Este evident că, după ce operaţia iniţială v-a adus pe dumneata şi pe Raj la un numitor de vîrstă comun, „îmbătrînirea“ dumitale progresează încet, într-un ritm mult diminuat faţă de cel normal. Raj îmbătrîneşte înaintea dumitale!

Cea mai revoluţionară dintre concluziile sale profesorul mi-a şoptit-o aproape, întrucît se apropie de „nebunie“ şi de basm.

— Nu înţelegi? îmi spunea. Peste 20 sau chiar 40 de ani, operaţia se poate repeta în sens invers. Cînd Raj va fi faţă de dumneata în situaţia în care ai fost faţă de el atunci cînd l-ai cunoscut, cînd adică el va avea 50 de ani, iar dumneata să zicem 30, vei fi în măsură să-i redai, la rîndul dumitale, tinereţea. Aş îndrăzni să spun, profesorul tuşi, cu fruntea umedă de emoţie, că ciclul acesta poate fi reluat de multe ori şi că e de prevăzut pentru dumneavoastră o longevitate greu de limitat.

— Cum, profesore, vorbii atunci cînd putui lega două vorbe. Înseamnă că nu vom mai muri niciodată?

— Există posibilitatea unui accident sau a dispariţiei unuia dintre parteneri. În sfîrşit, nu ştiu dacă metoda va funcţiona practic la infinit. Procesul regenerării celulei nervoase, care încă n-a fost elucidat teoretic, se rezolvă, pare-se empiric în cazul dumneavoastră. Totul trebuie studiat, fireşte, şi aceasta va dura foarte mulţi ani. Dumneavoastră însă, surîse profesorul, dumneata şi Raj veţi avea timp s-o faceţi.

Am plecat amețit din cabinetul savantului. Trebuia să gîndesc, să reevaluez lucrurile. Noua mea situație îmi impunea o comportare aparte, de o altă umanitate, față de cei din jur, față de cei dragi. Trebuia să-i fac să înțeleagă și să accepte ceea ce nu mai fusese înțeles și acceptat.

★

Profesorul nu se grăbea să dea publicității rezultatele cercetărilor sale. Eu însă eram neîmpăcat. L-am convins pe profesor să se dedice studierii ipotezei sale. Împreună am găsit posibilitatea de a se crea o evidență internațională a datelor biologice ale indivizilor. Am militat cu multă convingere pentru realizarea ei. Cîțiva ani după revelația noastră, la Brașov funcționa Institutul mondial de fiziologie comparată cu o neasemuită bibliotecă în care se află fișele de sănătate ale aproape tuturor indivizilor de pe glob. Ținute la zi și comparate continuu cu ajutorul automatelor statistice, fișele au arătat că, la populația terestră, coincidențele biologice sînt mai frecvente decît se credea. De atunci încoace, metoda profesorului Severin a fost unanim acceptată. Cercetări lărgite au dus la concluzii noi. Se consideră posibilă modificarea la oameni a unora dintre datele biologice care nu coincid, fapt care va permite aplicarea mai largă a metodei. Problema se află în studiu și formează obiectul principal al cercetării conjugate a savanților lumii, repetînd la un nivel inimaginabil mai înalt asaltul mondial împotriva cancerului.

Din nefericire, Lia n-a făcut parte dintre aceia care și-au găsit un alter-ego. Era, într-adevăr, unică. S-a stins după multe decenii de căsnicie luminoasă, peste fericirea căreia nu a apăsat decît fatala noastră despărțire.

Soția mea s-a dovedit un caracter puternic. N-am putut să surprind la ea nici o manifestare de protest, de contestare a stării de lucruri. Toate strădaniile de a o salva au dat greș. S-a stins împăcată, frumoasă în bătrînețea ei feerică și, nu-mi pot alunga impresia aceasta, îndrăgostită încă.

Singurătatea de care mă temeam nu m-a copleşit. Lucrez la institut împreună cu venerabilul profesor Severin şi cu Raj. După douzeci de ani de la cunoştinţa noastră am fost, într-adevăr, în măsură să-i înapoiez prietenului meu bunul cel mai de preţ pe care mi-l putuse dărui : tinereţea.

Ne-am schimbat amîndoi viaţa din temelii. Am urmat medicina şi cred că-i sîntem ajutoare preţioase profesorului, care ne dă atîta lucru cît putem duce. Din privirile cercetătoare ale acestuia văd că aşteaptă să surprindă din nou pe faţa mea interesul pentru dragoste. Dar e prea devreme. Lia mă însoţeşte mereu, acoperind orice altă prezenţă feminină. Uneori mă gîndesc că la fel am simţit după pierderea Matildei şi că 11 ani mai tîrziu mă îndrăgosteam nebuneşte. Sînt încă plin de imaginea Liei, dar cine ştie dacă viitorul îndepărtat nu-mi rezervă noi capitole de iubire. Nu le aştept, nu simt nevoia să le provoc. Le voi primi aşa cum le va scrie viaţa, în mersul ei firesc. Eu am timp.

GRIGORE DAVIDESCU

OCHII STELEI

Stela îi atinse succesiv vîrful degetelor, în alfabetul lor simplificat, pe două „registre“ : pe mîna dreaptă, de la police spre degetul mic : a, b, c, d, e — cu mîna la înălțimea pieptului, și f, g, i, j, l — cu mîna coborîtă la nivelul pîntecelui. Iar pe mîna stîngă, în același fel, restul sunetelor...

— Sînt neîncetat lîngă tine, iubitul meu ! îi spuse ea prin acest alfabet.

— Te simt, și asta mă face fericit, îi răspunse el. Da, adăugă apoi, mîngîierile tale îmi sînt singura legătură cu lumea.

Pentru doctorul Vlad, „lumea“ nu mai însemna acum decît noapte și tăcere. Cu el, lumea nu mai comunica decît prin intermediul ei, al Stelei, al mîinilor ei, care abia puteau să-i vorbească prin stîngace atingeri de vîrf de deget, într-un grai sărăcăcios.

★

Doctorul Vlad, către cei 50 de ani ai săi, își pierduse încetul cu încetul auzul. Dar aceasta nu fusese decît preludiul nefericirilor lui.

În primele luni, optimismul său robust și mucalit făcea haz de infirmitate. „Acum sînt sigur într-o ureche“ — glumise cu un an înainte, cînd abia mai auzea cu dreapta. „În sfîrșit, încerc senzații beethoveniene“ — spusese el acum șase luni, cînd auzul îl părăsise total.

Apoi însă urmase „furia“... Parcă un presentiment îl aruncase în iureșul unei activități prodigioase. În trei luni terminase cele cîteva romane începute mai demult. Crea zi și noapte. Umplea caiete după caiete cu scrisul

său mărunt și aproape caligrafic, cu „purecii" a căror înșiruire țintuia pe albul filelor patimi și gînduri, fapte și temeri...

Vlad era acum scriitor. Numai scriitor, căci din profesiunea de bază se pensionase în urma pierderii auzului.

Iar Stela, cînd se reîntorcea de la fabrică (Stela era inginer cibernetician), îl găsea cu același caiet aproape terminat. Același credea ea; un altul, un al doilea, un al zecelea în realitate.

Căci „presentimentul" ce-l stimulase la început fusese repede urmat de cumplita certitudine, iar „furia" îi devenise tenacitate. Firea lui Vlad, care nu-i îngăduia să se resemneze, îl împinsese între timp să încerce tot ce era de încercat. Ca medic își dăduse imediat seama de apariția bolii. Consultase somități medicale, dintre care cîțiva colegi de odinioară. Stîngăcia sau „abilitatea" cu care aceștia încercaseră să-i ascundă o parte din adevăr nu-l amăgiseră. Vlad știa prea bine cum evoluează de obicei așa-numitele „boli de sistem". În asemenea maladii, dacă, de exemplu, este atins un nerv, repede este cuprins și un al doilea și un al treilea... Sau, dacă lezează o arie vasculară, mai curînd sau mai tîrziu sînt prinse și cele ale altor vase de sînge...

În cazul său, agenții patogeni, după ce-l asurziseră, aveau să-l și orbească.

Este adevărat că Vlad își începuse un tratament puternic, care îi salvase viața. Totuși, înainte de a fi fost înfrînt, virusul apucase să distrugă bolnavului centrii cerebrali în care pătrunsese.

Vlad urmase perseverent tratamentul, deși pe tăcute. Căci niciodată nu-i vorbise Stelei despre aceasta. Avea atîtea altele de vorbit cu ea... Și încerca să-i lase viața cît mai senină, să nu i-o întunece cu tristețile lui cumplite. Considera că Stela avea nevoie de liniște în munca ei de creație.

După ce-și precizase pronosticul, lui Vlad nu-i mai rămăsese decît să aprecieze termenul deznodămîntului...

La aceasta, ornicul bolii îi răspundea în tic-tacul lui de simptome: „curînd", „foarte curînd"...

Cînd şi-a dat seama ce muncă titanică desfăşoară el, Stela a căutat să-l împiedice, de teamă să nu i se agraveze boala. Şi atunci abia, acum două luni, el i-a mărturisit lapidar adevărul, marea şi cumplita lui taină...

— Pierd sigur şi văzul...

Stela i-a cuprins atunci capul în braţele ei. Lovitura pe care o primise era dublată de gîndul la suferinţa lui. Căci îi cunoscuse bine dragostea de viaţă, de artă, de frumos... De tot ceea ce de acum înainte urma să fie lipsit.

Cel pe care-l mai ţinea încă înlănţuit nu mai era decît un biet copil mare, urgisit şi răvăşit. Era parcă un al doilea copil al ei. Dar, vai, dragostea ei nu-i putea folosi, tandreţea ei nu-l putea alina. Şi nici măcar nu-i putea împărtăşi tot ce simţea, ce ar fi vrut să-i spună: cuvinte de încurajare, de consolare, de liniştire.

Şi el doar pe creştet simţi picuri de căldură, care îi vorbiră tot ceea ce ea nu-i putea transmite altfel.

— Stela, îi spus el în aceeaşi zi. Ca să nu vă fiu o greutate prea mare ţie şi copilului...

Şi se opri brusc cînd a simţit mai mult decît i-a văzut tulburarea.

— Nu, Stela, nu-mi fac seama! continuă el, luîndu-i mîna într-ale lui. Dar ca să am impresia că mai trăiesc pe picioarele mele am terminat de scris tot ceea ce tu vei duce spre publicare mulţi ani de aici înainte.

Mîna ei devenise sloi de gheaţă în miinile lui încălzite de emoţie.

— Vezi, spuse el, emoţia ne dă stări diferite. Pe tine te îngheaţă...

Stela şi Dinu Vlad se căsătoriseră din dragoste, cu abia un deceniu în urmă. Dar copilul le era mult mai mic. Cu anii, iubirea crescuse într-o tandreţe ce lui îi realizase fericirea vieţii...

Dinu era un afectiv. Dar n-a crezut nicicînd că atingerea mîinilor va rămîne singura lor legătură de înțelegere, că mîngîierile le vor fi singurul limbaj...

Triste mîngîieri...

★

Iar acum, de cîteva săptămîni, el zăcea orb și surd. „Sînt ca un buștean căzut în pădure" — i-a spus el. Și ea, plîngînd, cu singura grijă ca vreo lacrimă să n-o trădeze, îi „murmura" prin același joc al degetelor „sînt fericită că te am așa cum ești, oricum ai fi"...

Stela a făcut în primele zile sforțări uriașe. Mai întîi și-a luat concediul anual, ca să poată sta lîngă el. Apoi i-a reglat somnul, ca el să doarmă în orele ei de activitate. Apoi a alergat la toți oculiștii pe care el îi consultase. Stela voia să afle dacă se mai putea încerca ceva.

Și a plîns mult, deoarece fiecare dintre prognozele primite erau negative... A plîns, dar n-a dezarmat. O idee o îmbărbăta. Dacă medicina rămîne neputincioasă, poate că tehnica putea s-o ajute cu ceva...

Și a început să se documenteze...

★

Creierul nevăzătorului — atunci cînd acesta a văzut vreodată — trece prin faze multiple. Mai întîi survine criza. O destrămare a întregii „lumi" vizuale din fostul analizor distrus. Dar suflul vieții biruie. El pulsează puternic în centrii cerebrali. Apare o compensare firavă, care crește însă necontenit, cuprinzînd altul sau alți analizori, alte „lumi" de reprezentări cerebrale.

Bățul și pasul „văd" pentru orbi. Mai ales auzul poate suplini simțul vătămat, dar pentru aceasta el trebuie să existe...

Ingeniozitatea oamenilor de știință a făcut totodată adevărate minuni.

Astfel, pentru ochiul a cărui transparență s-a pierdut iremediabil, dar în care mai există un rest de retină cît

de cît aptă să recepționeze s-a construit o proteză vizuală care să-i redea orientarea prin așa-numiții „excitanți inadecvați" — excitanți electrici, în loc de excitanți luminoși. Este vorba de o celulă fotoelectrică montată pe un ochelar și care își poartă curentul ei electric pînă la acel petic de retină ca să-l facă să întrevadă direcția de unde vine lumina. Omul percepe atunci prin „fosfene", prin simple scînteieri.

Dar cînd nu mai există nici un rest de retină ? !...

Pentru ochii complet distruși, un altfel de proteză transformă auzul într-o nouă vedere. Ochelari de un tip special îl ajută pe infirm ca, pe lîngă sunetele obișnuite, să perceapă semnale auditive de îndată ce „privește" în direcția de unde vine lumina.

Dar cînd nici auz nu mai are ? !...

Toate mijloacele de comunicare obișnuite devin atunci mult prea greoaie. „Dacă aș folosi însă drept semnal tactil niște impulsuri electrice aplicate asupra conjunctivei ?" — gîndea Stela. Într-adevăr, această pieliță roză ce tapetează ochiul și pleoapele posedă o sensibilitate extremă.

Stela se documenta.

Nici unul dintre ciberneticienii noștri nu fu scutit. Fiecare avea s-o ajute cu ceva din cunoștințele lui. Căci Stela trebuia să smulgă naturii un secret. Și pentru aceasta trebuia să iscodească, să afle, să învețe tot ceea ce se cunoștea. Pentru ca din elementele vechi să realizeze ea acel nou, indispensabil vieții lui Dinu.

Se găsise neștiutoare în fața marilor taine ale firii. Toți erau gata s-o ajute, dar nimeni nu-i dădea vreo speranță. Iubirea ei pentru Dinu îi ințețea însă curajul, dar și disperarea. Nu de mult descoperise la Dinu semne îngrijorătoare ; nervii lui erau la capătul istovirii.

La început, nenorocirea îl înverșunase pe Dinu, stimulîndu-l s-o înfrunte, apoi îl cuprinsese resemnarea. Acum îl cuprindea din nou furia, de astă dată împotriva propriei sale persoane.

Stela avea certitudinea că Dinu nu mai rezistă multă vreme... Şi dacă voia să-i păstreze moralul, trebuia să-şi materializeze ideea cît mai grabnic.

Aşa că seară de seară, lîngă năpăstuita fiinţă iubită, Stela îşi concretiza pe planşetă în rece desen linear concluziile. Nenumărate schiţe, modele, planuri... Ideea ei prindea viaţă.

Se înfiripa văzînd cu ochii o miniaturală uzină ce cuprindea tot ce-i era necesar ca să capteze lumina şi s-o transforme în impulsuri electrice...

Acest aparat avea forma şi volumul unui ochi omenesc. De suprafaţa „ochiului de plastic" urmau să se prindă, ca nişte hamuri, muşchii orbitei. Dar pe cînd nervul optic îşi îndreaptă firele telegrafului său spre creier, uzina-ochi îşi dirija impulsurile electrice spre o plăcuţă circulară împînzită de microelectrozi. Această plăcuţă urma să fie fixată la periferia pleoapelor, pe conjunctivă. Şi cum această mucoasă cuprinde nenumăraţi corpusculi receptori ai simţului tactil, diferenţiaţi pentru toate modalităţile pipăitului — pentru atingere şi apăsare, pentru cald şi rece moderat, ca şi pentru durere — modalităţile de „văz" tactil urmau să fie deopotrivă de numeroase.

Punctele receptoare ale uzinei-ochi din proiectul Stelei întruneau trei tipuri de celule fotoelectrice, care îşi transmiteau impulsurile spre trei dintre cele cinci tipuri de corpusculi tactili. Astfel că lumina putea fi percepută ca atingere, ca apăsare, după intensitatea ei. Dar nu numai lumina, ci şi culoarea. Roşul putea fi simţit ca o căldură, iar albastrul ca o răceală în zonele corespunzătoare.

Cum fiecare punct de pe suprafaţa retinei cibernetice avea un corespondent fix pe întinderea conjunctivei, noul ochi putea discerne forme şi putea situa imagini în spaţiu.

Cîmpul conjunctival înlocuia pe cel vizual...

Dar mai mult. Cei doi globi urmărind o sursă de lumină erau în stare să conveargă ca şi ochii naturali, a

căror musculatură o foloseau. Astfel că posibilitatea unei orientări spațiale nu era decît o chestiune de obișnuință, de instalare a unui reflex condiționat.

Analizorul vizual urma să fie suplinit prin analizorul tactil.

*

Cînd toate detaliile au fost precizate și verificate, fiecare în parte, de binevoitorii specialiști, uimiți de voința, curajul și imaginația creatoare a Stelei, începu pentru ea o epocă și mai dificilă.

O grăbeau semnele că prăbușirea morală a lui Dinu era atît de gravă încît îi amenința viața.

Dar, în sfîrșit, ziua cea mare sosi.

Cei doi ochi de plastic nu păreau că pot cuprinde mii de aparate miniaturale și că sînt rodul a mii de ore de muncă ale atîtor electroniști-bijutieri.

Dar noi așteptări îndelungate erau necesare, pînă să se facă acea atît de miraculoasă operație și mai ales pînă să se instaleze compensarea cerebrală, obișnuința cu noul aparat. Pînă cînd neuronii noilor centri cerebrali vizați să crească în volum, să-și înmiiască sinapsele, legăturile cu alte celule nervoase...

Noul „văz" trebuia antrenat, exercitat pe bază de reflexe condiționate noi, care cereau timp pînă să se stabilească. Căci omul urma să vadă în chip de pipăit... O lume nouă trebuia să i se deseneze în creier, să-și facă loc printre lumile simțite din ruinele celeia văzute...

*

Cînd chirurgii oftalmologi sosiră la căpătîiul lui Dinu, acesta acceptă resemnat să fie „examinat".

Era atît de convins că nici o intervenție nu i-ar fi tămăduit boala, încît nu concepea că i s-ar mai putea încerca vreuna.

Cine ar putea spune însă ce a simțit cînd a observat că „examinarea" se prelungește...

Dar totul a decurs normal.

Dinu primi să păstreze pansamentul oclusiv pe organele care nu-i mai erau de folos. El nu ştia că în locul acelora alţi „ochi" trebuiau să-şi capete dreptul la o viaţă proprie. Să se integreze printre ţesuturile desfăcute şi cusute peste ei...

★

Cele zece zile se scurgeau greu pentru Stela. Şi pare-se tot atît de greu şi pentru Dinu. Omul atît de ponderat odinioară devenise irascibil. Ce se petrecea oare în mintea lui? Ce gînduri îl frămîntau?

Curînd Stela avea s-o ştie. Căci într-o zi, deşteptat dintr-un somn agitat, el apucă strîns, pînă la îndurerare, mîna Stelei.

— Stela! răcni el cu un timbru alterat prin lipsa auzului, grotesc în tragicul lui.

Şi Stela tresări speriată pînă la groază.

— Sînt neîncetat lîngă tine, iubitul meu! îi spuse ea prin alfabetul mîinilor.

— Te simt, şi asta mă face fericit, îi răspunse el. Da, mîngîierile tale îmi sînt singura legătură cu lumea. Dar ce folos cînd îmi dau seama că am devenit o grea povară pentru tine. Stela, eu nu mai aştept rezultatul unei operaţii pe care o ştiu dinainte inutilă. Ştiu ce am, ştiu că globii îmi sînt morţi pe vecie, că nervii mei optici nu mai există ca atare...

Stela simţea că se înăbuşă. Dar Dinu continuă:

— Nu există operaţie pe ochi care să învie nervii din creier!... Nu vreau să mai încercăm o nouă decepţie! Iar faptul că m-ai supus acestei intervenţii înseamnă că nu mă mai poţi suporta aşa. Că încerci imposibilul... Dar imposibilul nu-şi schimbă firea...

Şi, fără să mai aştepte un gest de la Stela, încremenită de disperare, el apucă cu o mînă hotărîtă pansamentul delicat lipit şi şi-l smulse.

Ţipătul Stelei nu-l făcu să şovăie, căci nu-l auzise. Dar ea se şi repezi la pieptul său, cuprinzîndu-l în braţe şi mîngîindu-i cu o mînă obrajii înroşiţi de emoţie...

Dinu rămase ca nehotărît un timp.

Soarele de amiază îi stiliza profilul frumos. Raze mișcate de fluturarea perdelei de la fereastra deschisă spre vară îi alunecau peste pleoape și peste obraji. Iar Dinu părea a intui că ceva ar trebui să simtă... ceva nou. Nu-și dădea însă seama ce.

Domol, din nou stăpîn pe sine, el se desprinse cu delicatețe din înlănțuirea Stelei.

Se dădu doi pași înapoi, își plimbă „ochii" prin încăpere și și-i pironi drept în fața Stelei, scăldată în soare și lacrimi...

De data aceasta, lui Dinu i se urcă un nod în gît. Și, cu o voce sugrumată de emoție, murmură:

— Te văd, Stela!...

FABRICAT ÎN R.P.R.

ORIZONTAL: 1) Material rulant produs în Uzinele din Arad — Maşină agricolă produsă la Bucureşti; 2) Îngrăşămînt din amestec natural de fosfat şi florură de calciu, utilizat in agricultură — Aparat produs de Fabrica „Electronica" din Capitală; 3) Condiment şi materie primă pentru industria chimică din patria noastră — Radiu — Holdă; 4) Piese de maşini de mare utilitate in industrie fabricate la uzinele din Bîrlad şi Braşov — Cont (abr.); 5) Pronume — Mijloc de transport în comun realizat în una din marile uzine bucureştene; 6) Medie pe oră — Afirmaţie — Măsura lui Cuza; 7) Laminate, produse ale uzinelor din Roman şi Bucureşti — Siliciu — Personaj legendar; 8) Cu temperatură potrivită; 9) Radio, televizoare, aspiratoare etc. produse astăzi în uzinele din ţara noastră — Întreprindere pentru desfacerea petrolului şi a combustibilului; 10) Substanţă obţinută şi pe cale sintetică în industria noastră chimică folosită ca masă plastică — Cămăşi înflorate — Serveşte; 11) Epocă — Păşune — Metal nobil; 12) Produse farmaceutice realizate de industria de medicamente din Iaşi.

VERTICAL: 1) Mijloc de transport pe apă fabricat în şantierele navale de la Olteniţa şi Galaţi — Maşini care transformă o formă de energie în energie mecanică produse astăzi la Bucureşti, Reşiţa, Braşov etc.; 2) Protejare — Fruct... şi întrerupător electric; 3) Localitate în India — Aviaţie utilitară pusă în slujba sănătăţii oamenilor muncii din ţara noastră; 4) Muncitori în siderurgie — Început de rimă; 5) Pronume şi... nichel — Populaţie din Polinezia — Organe de maşini-unelte produse în Uzi-

nele din Arad ; 6) Oraş în Pakistan — Insulă lîngă Noua Guinee ; 7) Baterii pentru aparate de radio produse de industria timişoreană — Posezi ; 8) Măsură agrară — Regiune în U.R.S.S. — Prefix de egalitate ; 9) Metal rar asemănător plumbului — Munţi în Europa ; 10) Cîntec de slavă — Instalaţii de suprafaţă folosite la extracţia petrolieră realizate în întreprinderile din Ploieşti, Tîrgovişte etc. — Orăşel în Franţa ; 11) Metal utilizat în industria electrotehnică — Produs sintetic de mare utilitate obţinut în combinatele noastre chimice ; 12) Alfa şi omega ! — Puternice maşini pentru agricultura noastră socialistă realizate la Braşov.

I. PĂTRAŞCU

ÎN UZINE — DIN INDUSTRIE — FORESTIERĂ

(Monoverb : 6—10) *(Monoverb : 5—8)* *(Biverb : 5,8)*

DEZLEGAREA JOCURILOR DIN NUMĂRUL 232

OAMENI CU CARE NE MÎNDRIM : 1 — Bacaloglu ; Ra ; 2 — Atomic ; Ripan ; 3 — Bădărău ; Erfa ; 4 — Erată ; Za ; Oi ; 5 — Ro ; Saligny ; 6 — Scrie ; Pora ; 7 — Ate ; Lumina ; 8 — Viaţa ; Emil ; 9 — Ai ; Eclipsată ; 10 — Naşl ; Soc ; Ni ; 11 — Oţel ; Sinus ; 12 — Carafoli ; Nou.

GEOLOGICA : Aplecat-i-n-cerc-e-t-are-pe-m-un-te = A plecat în cercetare pe munte.

ÎN INDUSTRIE : M-un-c-este-ca-in-g-in-e-r = Munceşte ca inginer.

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

CLUB

COLECȚIA

Povestiri

ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică
sau cei care au dat să continue CPŞF, au reuşit, cu multă dăruire,
muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

Abonaţi-vă la revista „Ştiinţă şi tehnică" — publicaţie lunară editată de C.C. al U.T.M. şi Consiliul pentru răspîndirea cunoştinţelor cultural-ştiinţifice.
Abonamentele se primesc de către oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii pînă la data de 18 ale fiecărei luni, cu deservirea în luna următoare.
Revista se găseşte de vînzare la toate chioşcurile pentru difuzarea presei şi debitele O.C.L.

• AUGUST 1964

41 007